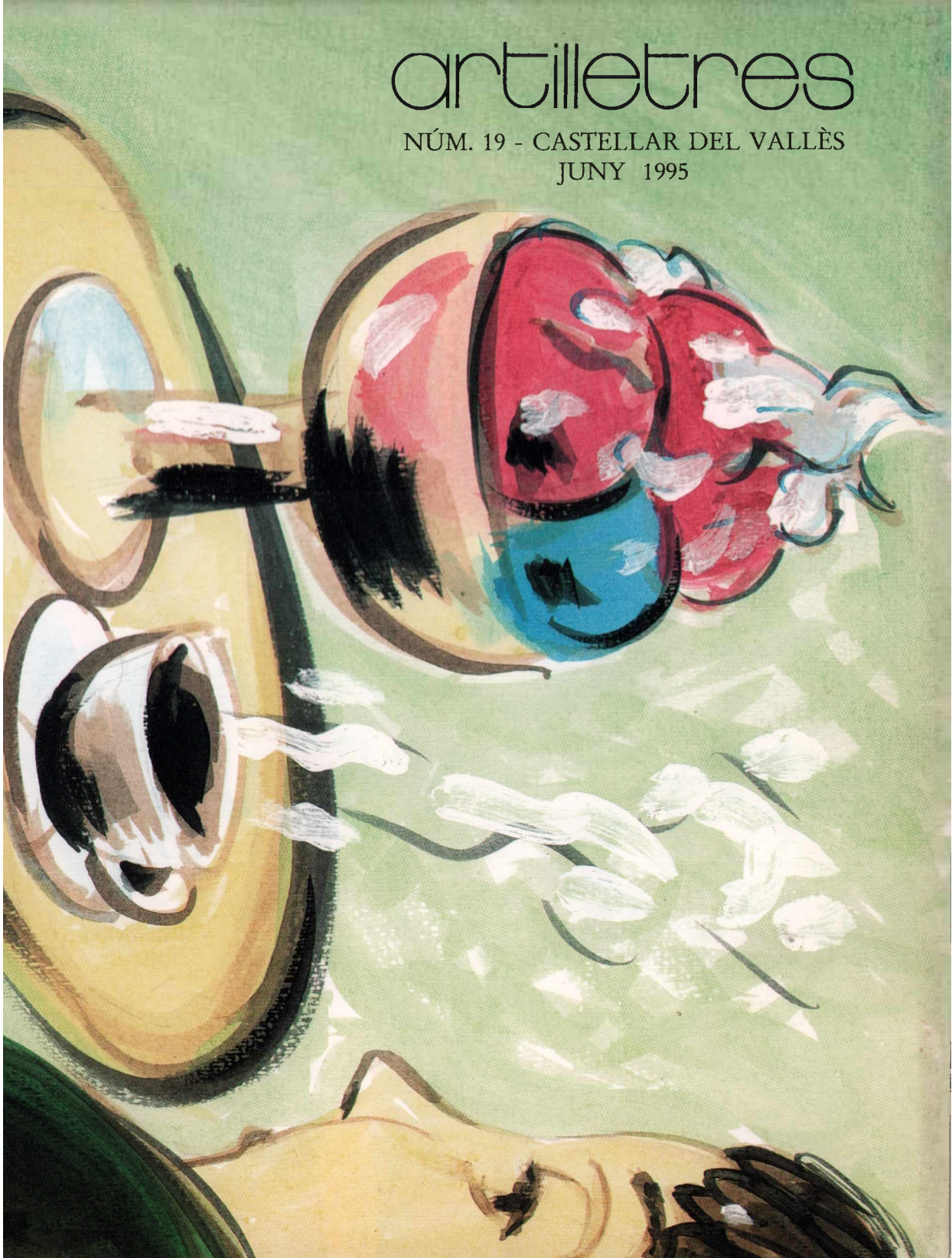

artilletres

NÚM. 19 - CASTELLAR DEL VALLÈS
JUNY 1995

Generalitat de Catalunya

Fa 15 anys **que, *Entre tots,*** **construïm** **Catalunya.**

Des de sempre els catalans hem treballat per fer anar Catalunya endavant; des de fa quinze anys ho fem en un marc institucional propi, un parlament i un govern escollits democràticament per tots els catalans.

Durant aquests quinze anys s'han construït hospitals, escoles, biblioteques, universitats, carreteres, depuradores, ports, museus, llars d'avis i moltes

més infraestructures de tot ordre i magnitud per millorar la qualitat de vida de tots els catalans.

Però el més important és que, entre tots, hem impulsat el teixit social que al llarg dels segles ha fet possible la vertebració del nostre país i el seu equilibri territorial.

Un país que, en aquests quinze anys, ha iniciat el procés de recuperació

per a la llengua i la cultura catalanes en l'espai natural que els correspon. I podem estar satisfets d'haver assolit tot això en un clima de convivència exemplar entre els sis milions de catalans.

Fa quinze anys que, entre tots, estem construint Catalunya. Ara, podem millorar.

Entre tots, millor.

MIQUEL DESCLOT

VEUS PRESENTS

(Versions poètiques)

*A Teresa Bertran, Àngel Crespo,
Feliu Formosa, Maricarmen Palma,
Elena Vidal, i a tots els amics
que m'han encoratjat i m'encoratgen
a interpretar la veu dels altres poetes.*

TU FU (712-770)

El riu del llogarret discorre transparent.
La joia de l'estiu rebull entre la gent.
L'oreneta va i ve del ràfec on té el niu.
Aleteja l'agró sobre el mirall del riu.

La dama un escaquer dibuixa amb el pinzell.
Es fa els hams amb filferro el traçut bergantell.
Jo, malaltís, espero tan sols poder guarir.
Salut del pobre cos demano per a mi.

MICHELANGELO BUONARROTI (1475-1564)

VIII

¿Com pot ser que ni jo ja sigui meu?
Oh Déu, oh Déu, oh Déu,
¿qui, doncs, m'ha pres a mi
per ser-me més veí
i poder més que jo sobre el cor meu?
Oh Déu, oh Déu, oh Déu,
¿què em traspassa amb el do
de ni tocar-me un rull?
¿Amor, què és això
que al cor entra per l'ull,
per poc espai a dins sembla que creixi
i en vessa de curull?

LVI

Visc de la meva mort i, si bé ho trio,
venturós visc d'inventurosa sort;
i qui viure no sap d'angoixa i mort
que al foc vingui on jo cremo i m'incendio.

LXIV

Si el foc la pedra romp i el ferro talla,
fill com és del seu cor mateix intern,
¿què farà el més ardent de tot l'infern
amb una garba de resseca palla?

LXXXIV

Per a Tommaso Cavalieri

Així com en la ploma i en la tinta
hi ha l'alt i el baix i el mediocre estil,
i en el marbre la imatge rica i vil
segons que el nostre enginy la fa distinta;

talment, senyor estimat, potser al recinte
del vostre pit, l'altiu té a prop l'humil;
però jo sols en trec aquell perfil
que s'assembla al que al rostre bé se'm pinta.

Qui sembla penes i sospirs sens fi
(l'humor del cel terrestre, pur i sol,
per diverses llavors divers es fa),

només plany i dolor ha de collir;
qui mira alta bellesa amb tan gran dol,
turments amargs i certs n'abastarà.

CCXXXV

Per a Vittoria Colonna

Un home en una dona, o doncs un déu
en els seus llavis parla,
i jo, per escoltar-la,
m'he fet tal que mai més no seré meu.
Bé crec, ja que en manlleu
de mi ella em prenia,
fora de mi, de mi ser apiadat;
tan sobre desig lleu
el seu rostre m'atia
que sols veig mort en tota altra beutat.
Oh dona que a temps grat
menes les ànimes per aigua i foc,
fes que a mi ja no torni gens ni poc.

PIERRE DE RONSARD (1524/5-1585)

Els amors, CX

El riure dolç com l'obra de l'abella,
els dobles llirs doblement argentats,
els diamants a doble reng plantats
dins el coral de la boca vermella;

el parlar que als morents desclou l'orella,
el cant que els meus neguits deixa encantats
i els dos cels per dos astres enartats,
ma Deessa proclamen sens parella.

Al bell jardí del seu abril rient
neix una flaire que fins l'Orient
n'aspiraria les sentors llunyanes.

D'allí s'alça la joia d'una veu
que fa saltironar els boscos arreu,
planar els pujols i muntanyar les planes.

Amors III (1553)

Ah, Senyor Déu, quantes gràcies descloses
en el jardí d'aquest pit tendrissó
inflen les dues gerres de mató
on dels Amors les fletxes són encloses.

Jo em canvio en la forma de cent coses
en veure't, serra de doble turó,
ben abans del temps clar roser d'olor
que amanyaga el matí amb les seves roses.

Si Europa feia un ventre tan suau,
d'haver-te, Júpiter, mudat en brau
et disculpo. Ah, que sigui jo una puça!

Tothora, amb besos, li mossegaré
els mugronets: però a la nit voldré
tornar a ser l'home que ara li cantussa.

GIAMBATTISTA GUARINI (1538-1612)

Ah, cor meu, mentre et miro,
em transfiguro en tu visiblement,
i, amb el transvestiment,
en un únic sospir l'ànima expiro.
Oh bellesa mortal,
oh bellesa vital,
ja que tan prest per tu reneix un cor
i, un cop nat, per tu mor.

*

Em deixes de debò, ànima dura,
i no et dol la fugida.
Això lleva la vida,
cruel, ¿i a tu t'és joia?
Això em du al caire de l'hora suprema
¿i tu te'n sents cofoia?
Oh meravella de duresa extrema:
ser l'ànima d'un cor
i separar-se'n sense desconhort!

*

D'un sol esguard d'aquests bells ulls lluent
riu l'aire tot al volt,
s'encalmen mar i vents,
i el cel es transfigura amb un nou sol;
només a mi em cobreix els ulls un vel.
Ben cert, quan tu vas néixer
tan pèrfida i cruel,
la meva mort va néixer.

*

Ai las!, si tant sentir
ai las us és plaent, oh, ¿per què feu
qui diu ai las morir?
Si moro, un sol podreu,
lànguid i dolorós, ai las sentir.
Mes si, cor meu, voleu
que vida em vingui amb vós, i a vós amb mi,
ai las dolcíssims a milers tindreu.

SIR WALTER RALEGH (1552-1618)

QUÈ ÉS LA NOSTRA VIDA?

La vida? És una escena amb passió,
la joia, una tonada de cançó,
el si matern, la cambra on endossar-hi,
per a la breu Comèdia, el vestuari;
el Cel, l'espectador justicier
que seu i va dient qui no ho fa bé;
la tomba que ens retreu de la claror
és el teló que clou la funció.
Així atenyem, representant, la fi;
sols que morim del cert, no per fingir.

JOHANN WOLFGANG GOETHE (1749-1823)

EL REI DELS VERNES

¿Qui cavalca en el vent, tard de la nit?
És el pare, al galop, amb el petit;
en braços l'agombola contra el cor,
per guardar-lo del fred l'estreny ben fort.

—¿Per què t'amagues, fill, com espantat?
—¿Pare, pare, no el veus, aquí, al costat,
el Rei dels Verns, amb corona i mantell?
—És la boira, fill meu, que fa castell.

—Vine, bonic, no tinguis por de mi!
Sabem uns jocs encisadors, aquí;
a la riba les flors s'obren roents,
la mare té unes robes refulgents.

—Pare, pare, ¿de veres no sents res?
¿No saps, el Rei dels Verns, què m'ha promès?
—Assossega, fill meu, tant frenesí:
és el vent, que les fulles fa estremir.

—¿No vols acompanyar-me, dolç infant?
les meves filles et festejaran;
elles, que a la nit menen balls rodons,
et bressaran amb danses i cançons.

—Pare meu, pare meu, ¿no les veus, no,
les seves filles entre la foscor?
—Fill meu, fill meu, ben clarament ho veig:
són uns salzes grisencs que mou l'oreig.

—T'estimo, el teu esguard em té embruixat;
vindràs per força, si no vols de grat.
—Pare, pare, m'agafa, ja em té pres!
El Rei dels Verns m'ha fet un mal encès!—

El pare, esgarriat, va cavalcant
—als braços li gemega el pobre infant—
i fins que arriba a casa fa el cor fort:
entre els seus braços, l'infant era mort.

QUATRE CANÇONS DE MIGNON
del *Wilhem Meister*

I

¿Saps la terra on floreix el llimoner,
la taronja il·lumina els fosc verger,
el ventijol alena en el cel blau,
la murtra i el llorer es drecen en pau?
Digues, ¿la saps? Allí, allí,
oh estimat meu, volguessis anar amb mi!

¿Saps la casa? S'aixeca en fermes pilars,
sales i alcoves lluen al meu pas,
les estàtues m'hi sotgen amb retret:
«Infeliç criatura, ¿què t'han fet?»
Digues, ¿la saps? Allí, allí,
oh padrí meu, volguessis anar amb mi!

¿Saps la terra i el seu camí alterós?
La mula enfila pel collet boirós,
a la balma reposa l'antic drac,
els rocs s'estimben pel torrent obac.
Digues, ¿la saps? Allí, allí,
oh pare meu, ens mena el bon camí!

II

Només qui sap d'enyor
m'entén el mal!
Sola i desatansada
del goig més alt,
a un punt del firmament
fixo l'esguard.
Qui em coneix i m'estima
viu tan a part!
Defalleixo, m'abrusa
un foc fatal.
Només qui sap d'enyor
m'entén el mal!

III

No em facis dir, sinó callar, la sort,
que així em constreny el meu secret.
Jo de grat t'obriria el fons del cor,
però el destí me n'ha retret.

A l'hora justa el sol emprèn camí
per fer fora la nit amb la llum nova.
S'obre el dur roqueter per oferir
a la terra la deu de dins la cova.

En braços de l'amic tothom s'aboca
cercant per a les penes un coixí.
Només un jurament em clou la boca,
però només un déu la pot obrir.

IV

Mignon, vestida d'àngel

Fins que ho seré, en vull la semblança,
no em despulleu de tals blancors,
que ja del món de benanança
baixo a l'estatge tenebrós.

Breument reposaré a la cova.
Després, amb un esguard novell,
em desfaré d'aquesta roba,
de la corona i del cinyell.

Que a les celestes criatures
tant els és noia com minyó,
i no embolquen amb vestidures
els cossos fúlgids d'esplendor.

He viscut, cert, sense temença,
però les penes m'han vençut;
m'ha envellit d'hora la sofrença,
doneu-me eterna joventut.

WILLIAM BLAKE (1757-1827)

ETERNITAT

Qui vol el seu goig presoner
la vida alada fa malbé.
Però qui el besa a vol alçat
viu al sol de l'eternitat.

AUGURIS D'INNOCÈNCIA

Discernir un món sencer en un gra d'arena
i un paradís en una flor de prat,
estatjar l'Infinit a la mà plena
i en una hora encabir l'Eternitat.

OH, FREDELUGA...

Oh, fredeluga, sempre als bruguerars
sense veure el parany que s'hi arrecera:
¿Per què no sobrevoles els bladars?
No hi ha parany on la collita espera.

A LES MUSES

Si a l'Ida sou, de fresques vies,
o bé a les cambres d'orient
on el sol des de fa tants dies
l'antiga música no sent;

si aneu del paradís pel caire
o bé la terra descobriu,
o potser els blaus camins de l'aire,
on els vents musicals fan niu;

o bé, entre roques cristal·lines,
vagueu pel fons del mar callat,
talment nou branques coral·lines...
la Poesia heu desertat!

Com heu traït aquell amor
que als bards antics vau concedir!
No hi ha a les cordes tremolor!
El so és forçat, el to mesquí!

WILLIAM WORDSWORTH (1770-1850)

SI DE DEBÒ LA LLUM ET VE DEL CEL

Si de debò la llum et ve del Cel,
a mesura d'aquesta llum celest
llueix, Poeta, en el teu lloc, i amb joia:
els estels sobirans en magnitud
i els que avien els raigs des del zenit
(tot i visibles des de mitja terra,
rutilants per a tot un hemisferi)
no tenen pas essència més subtil
ni origen més diví que el que flameja
com alimara sola, a la carena
d'un serrat, o els que semblen humilment
penjar, com llums d'hivern espurnejants,
entre les branques nues de l'arbreda;
tots són fills immortals d'un sol Senyor:
doncs, a mesura de la llum rebuda,
llueix, Poeta, en el teu lloc, i amb joia!

JOSEPH VON EICHENDORFF (1788-1857)

LLUNY DE CASA

Del meu poble, en rogents parenceries,
m'arriba un núvol fetiller,
però els pares són morts de fa molts dies
i allà hi sóc ara un estranger.

Però aviat vindrà aquella pau fonda
en què reposaré també
i damunt meu fressejarà la fronda
i també aquí hi seré estranger.

WILHELM MÜLLER (1794-1827)

EL MÚSIC ERRANT (de *Viatge d'hivern*)

Enllà de la vila
hi ha un músic errant
que amb dits insensibles
va encara sonant.

Pertot fa tentines,
descalç sobre el glaç,
però la bacina
no s'emplena pas.

Ningú no l'escolta
ni el mira un sol cop;
i els gossos l'aborden
en veure'l a prop.

Ell no s'hi amoïna
i deixa fer, rai!
Ell sona que sona,
no s'atura mai.

Bon vell de rondalla,
¿faré amb tu el camí?
Quan canti els meus versos,
¿sonaràs per mi?

HEINRICH HEINE (1797-1856)

LA CIUTAT

A l'horitzó profund,
com un núvol covat,
torreja en el capvespre
la velada ciutat.

S'arriba l'aigua grisa
per l'humit ventijol;
empeny la meva barca,
feixuc, el barquerol.

El sol, esterrejant-se,
de nou s'acomiada
assenyalant l'indret
on he perdut l'amada.

MIKHAIL I. LÉRMONTOV (1814-1841)

LA VELA

Es fon la vela immaculada
calitja endins del blau marí.
¿Què cerca en inclement contrada?
¿Què deixa al port d'on va sortir?

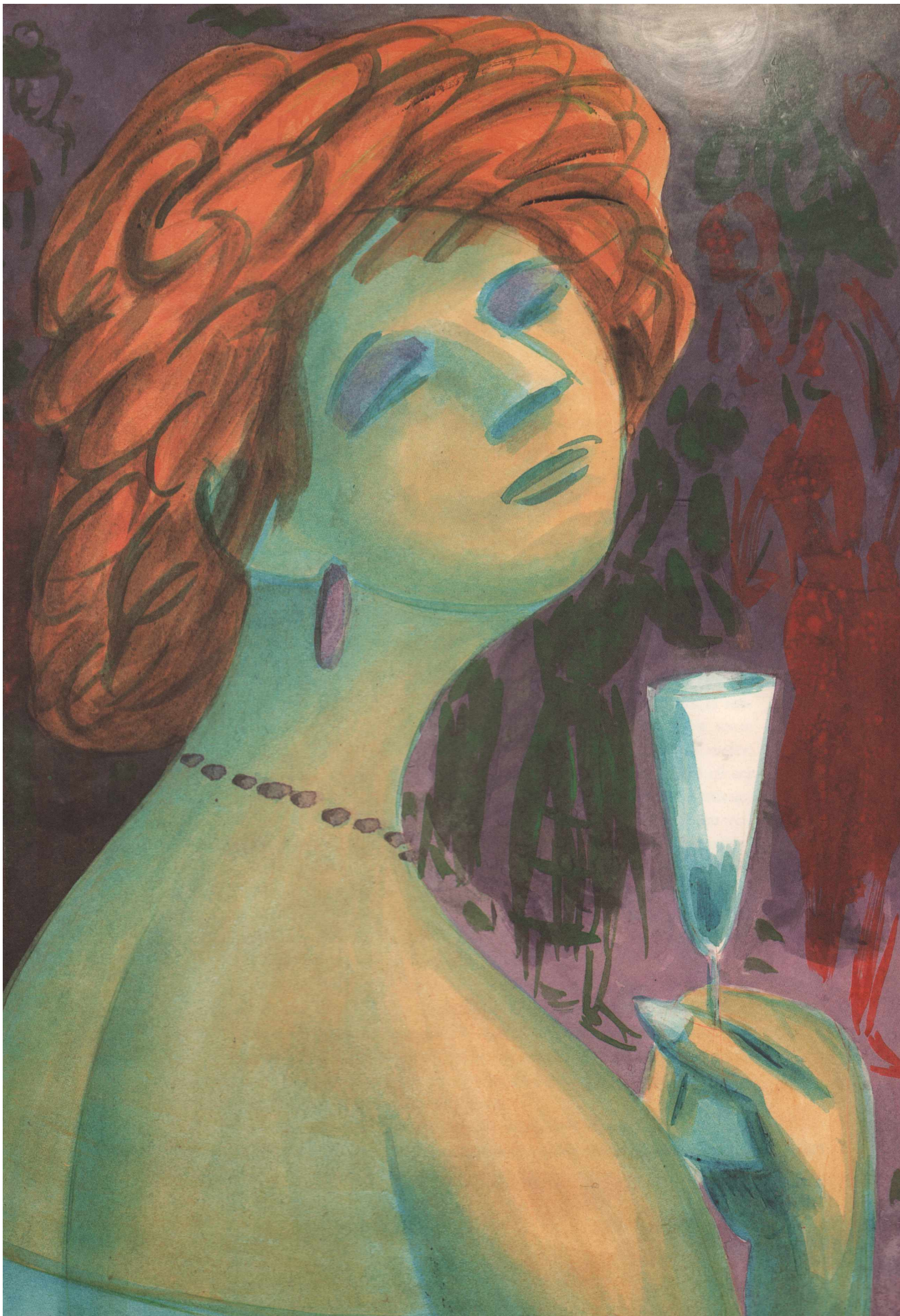
Brama l'oratge i l'ona dansa
i el pal grinyola amb agre enuig.
Mes ai!, ni cerca benaurança
ni de la benaurança fuig.

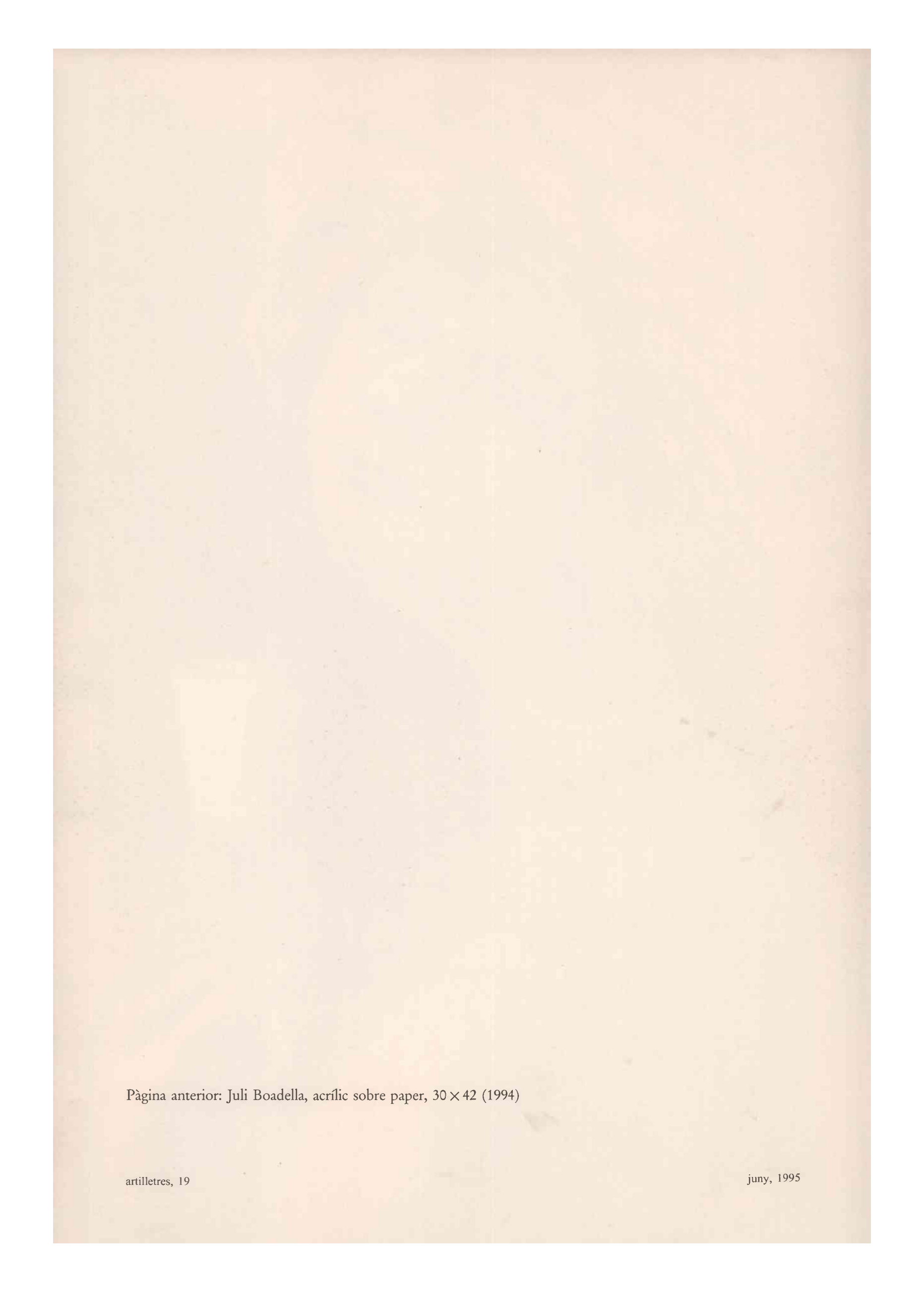
El mar la bressa amb blau de festa
i el sol la banya amb or suau;
ella, però, vol la tempesta,
com si en el grop sabés la pau.

NIKOLAI A. NEKRÀSSOV (1821-1877)

A LA TERRA NATAL

Us esteneu airosos, blats magnífics
del meu país;
es fan altes i granen les espigues,
i jo, infeliç!
Ah, tan extravagant el cel em feia
que m'és fatal
que el pa cuit amb les penes dels remences
em faci mal.

Pàgina anterior: Juli Boadella, acrílic sobre paper, 30 × 42 (1994)

LA FORÇA BRUTAL DE L'AMOR

stava encès. Decididament encès. I aquell cony de dona que no parava de picar a la paret. Va pensar que probablement ara començaven a adormir-se-li les cames. Sí, de fet devia ser així, perquè feia ben bé vint minuts que havia entrat al bany, i, com a mínim, deu que cridava com si no hi acabés de ser del tot. Els veïns del quart tercera, la paret del saló dels quals comunicava directament amb la del seu dormitori i part de la cambra de bany, devien estar quasibé assolint l'esquizofrènia, tenint en compte l'escàndol considerable de la muller.

La dona esperava que algú la sentís, i pel que sembla també tenia fe que aquest algú li subministrés paper higiènic: es veu que se li havia acabat. I seguia trucant insistentment, en un intent desesperat que el mal parit del seu marit tingués la consideració d'evitar una paràlisi, no sabia fins a quin punt temporal, de les seves extremitats inferiors. Així la imaginava ell.

Segurament pensava que picant a la paret augmentaria l'efecte. Però ell havia arribat al límit. De fet, ara ja no estava furiós. S'havia estirat al llit, i mentre s'encenia un Ducados, va començar a gaudir cada cop més profundament de la situació. La seva tòtina va començar a cavil·lar. Definitivament, la petició paperohigiènica del corcò de la seva esposa hauria d'esperar.

Es va imaginar aquella bleada calba, desproveïda de tots aquells rínxols que el posaven tan nerviós. Sí, li va semblar recordar que havia estat l'Albert Pla (o va ser en Perich) qui en una entrevista televisiva havia deixat anar aquella curiosa teoria sobre l'amor. Havia explicat que un s'havia d'imaginar la dona ben calba, sense ni un sol cabell al cap, i imaginar-la al mateix temps asseguda a la tassa del wàter. Si fins i tot així un la continuava estimant, és que l'amor era veritable. Però ell era conscient, massa i tot, que ja feia temps, molt de temps, que l'havia deixada d'estimar.

Ara simplement jeia i pensava en el buit en què s'havia convertit el seu matrimoni. Va decidir que allò no era fet per a ell. Somrigué en pensar en les circumstàncies que havia necessitat per arribar finalment a aquella conclusió. Ara havia estat el paper i el consegüent escàndol. El dia anterior va ser la seva *gillette*: desconcertat, havia descobert que la molt mala pècora la utilitzava no precisament per afaitar-se la barba. I d'hàbits tan molestos com aquests que feien que un perdés els estreps, dia rera dia, se n'hi acudien una pila.

Els udols acompanyats d'un ritme quasi caribeny de trucs i cops de palmell, feia estona que havien cessat. Però ell no hi va parar atenció. Estava massa engrescat pensant en l'enorme quantitat de motius que tenia per acabar amb una relació que, d'uns anys ençà, feia certa pudor de cremat. I va pensar que a partir d'ara, afortunadament, podria cardar quan, com, on i amb qui vulgués. Ja no hauria d'amagar-se de res. Quasi va esclatar a riure.

Mentrestant, ella sí que reia. El seu pla reunia tots els requisits per triomfar. Feia una setmana que s'havia proposat acabar amb la paciència del cabró del

seu marit. Ella ja feia molt de temps que havia perdut la paciència. Ella sí que n'estava, de tipa. Havia apostat amb el millor amic d'aquell desgraciat, amb qui no compartia ni el llit, que se'n desfaria en un termini màxim de quinze dies. Poc s'imaginava ell que la bruixa amb qui estava casat es ficava al llit amb el seu amic de l'ànima. I encara menys que el bany no estava pas mancat de paper higiènic, o que totes les discussions d'aquells últims dies havien estat provocades per situacions molt premeditades, fredament calculades per part seva.

Ara recordava com havia aconseguit comprar la meuca del seu estimat espòs. Havia costat, però finalment havia cedit. El que no s'arribés a fer amb uns quants papers verds... Havien fet un pacte, pobre d'ella si no l'acomplia. Untaria els seus condons amb una cola altament tòxica per a la pell, el prospecte de la qual assegurava que era enormement eficaç un cop passades unes hores. Si el pla funcionava, la cama del mig del seu marit aviat podria convertir-se en una senyora escultura amb una irritació galopant, d'una mida tres o quatre vegades més gran de l'usual. Potser seria l'última vegada que se sentiria orgullós de ser un mascle previngut. No tenia cap mena de remordiments. El que havia hagut de patir ella, quan va descobrir que el seu home es fotia al llit regularment amb aquella gossa del primer segona...

Poc després de mitja nit, ell li va anunciar, com de costum, que anava una estona al pub a jugar al billar. Que no es preocupés si tornava tard, hi havia campionat. Ella sabia que no anava precisament a jugar amb les «boles» de billar, però somrigué i no hi va posar cap mena d'objecció.

Una hora després, ella va sentir cert rebombori que provenia d'alguns dels pisos de sota. Ullà des de darrera les cortines de la finestra. Al carrer hi havia aparcada una ambulància. Una dona mig despullada, la seva còmplice, la «dona de món», cridava histèricament mentre uns nois s'enduien el seu marit, vermell com un titot, gratant amb impotència allò que havia estat el seu membre, ara completament desfigurat, així com inidentificable. Un membre empaquetat, vés a saber per quant de temps, amb un contraceptiu de làtex prèviament i minuciosament engomat el qual, ell no atinava a saber perquè, es resistia a sortir d'allí. L'home ja estirava ja, i en els límits de la folia causada probablement per la coïssor, s'arriscava a augmentar amb aquelles estrebades la gruixària del seu estimat ocellet. Però ell continuava, tossut, aferrat a aquella cosa amorfa, maleïnt el desgraciat que li havia fotut la putada. Mentrestant, la que havia d'haver estat la seva conilleta fingia força bé.

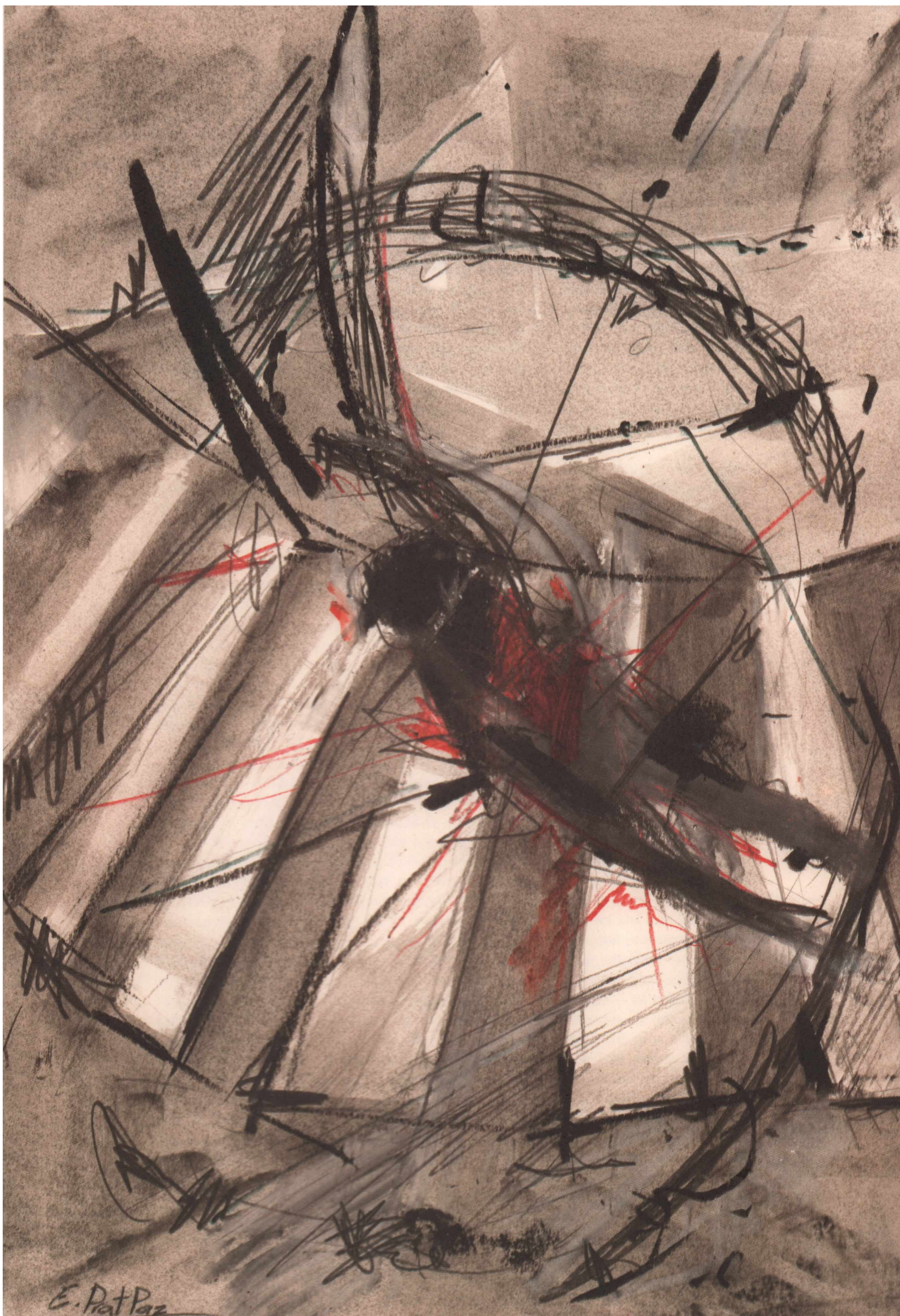
De moment estava massa fora de si per pensar que darrera de tot aquell assumpte hi havia la «bleda» de la seva dona.

Hores després, a l'hospital, quan van haver aconseguit desencaputxar-li aquell tros de plàstic, va descobrir horroritzat, una inscripció feta amb retolador negre a la punta del maleït preservatiu:

«La teva estimada ex-esposa, ves qui ho diria, sense saber com es juga al billar, ha fet "carambola"».

DOLORS JOU

(estudiant de COU)

Pàgina anterior: Esteve Prat, dibuix, 22 × 32 (1995)

ALLÒ QUE NO VAN DIR ELS DIARIS

Devien ser dos quarts i mig de nou del matí d'un dia que, almenys per a mi, no podia haver començat millor. Ja en sortir de la dutxa havia experimentat una sensació de felicitat inexplicable i, a l'ascensor, la noia del quart segona, atractiva com sempre, m'havia ofert el seu millor somriure embolcallat amb la forta olor d'un desodorant d'aquells de provada eficàcia, a jutjar pel temps que feia que el venia utilitzant. El croissant i el cafè amb llet al bar de la cantonada m'havien semblat més saborosos que mai i al carrer lluia un sol resplendent, com ho acostuma a ser en els dies serens de primavera. Sense presses i taral·lejant una música en voga que havia escoltat per la ràdio mentre m'afaitava, havia arribat a la sucursal disposat a començar la meua feina, monòtona però fàcil, i per això fins i tot agradable, després d'encendre la primera cigarreta del dia, com sempre de tabac ros nacional mentolat. Sí, devien ser dos quarts i mig de nou.

«Tothom a terra! És un atracament. Tothom a terra!» De fet, aquestes paraules foren pronunciades —a grans crits— en una llengua diferent de la nostra, però tots els qui ens trobàvem a l'oficina —els dos companys i un parells de clients matiners— les vam entendre perfectament. La prova va ser que d'una manera immediata vam llançar-nos a terra, més ben dit, vam caure-hi talment fulminats per un llamp. Dos revòlvers i una escopeta de canons retallats amb què els atracadors ens apuntaven no ens invitaven pas, certament, a una resistència més o menys heroica, ans bé a una rendició incondicional. Que fou allò per què vam optar tàcitament i unànime.

Jo em vaig ajeure bocaterrosa, sense preocupar-me gens ni mica de buscar una posició més o menys còmoda ni, molt menys, de si podia resultar grotesca. Penso que sí que ho devia resultar perquè no vaig preveure que una de les potes quadrades de la meua taula metàl·lica m'apretaria dolorosament el costat esquerre del pit i que hauria de mantenir el cos encongint, ja que, altrament, el cap em topava amb el sòcol d'un armari proper al meu lloc de treball. I per si això no fos prou, el manyoc de claus que acostumo a dur a la butxaca del pantaló se'm clavava amb enutjosa obstinació a la cuixa dreta.

L'atracador que duia l'escopeta de canons retallats avançà decidit —ho vaig veure de cua d'ull— cap a la caixa forta amb un sac sota l'aixella, i trencant l'espès silenci que s'havia produït dintre l'oficina vociferà enèrgicament: «Tots quiets! Que ningú no es mogui!». (Segueixo traduint, naturalment).

Va ser en aquell moment que em vaig acabar d'esborronar tot jo en sentir sobre la meua templa dreta el contacte d'un objecte fred i dur que instantàniament vaig intuir que es tractava del canó d'un revòlver. En efecte, un atracador m'apuntava amb un revòlver bo i comminant-me mitjançant un gest repetit amb la mà esquerra, que mantingués el cap baix, sens dubte, perquè no pogués veure res del que allà dintre passava, per la qual cosa havia de seguir bocaterrosa. La mà amb què empunyava l'arma li tremolava notòriament. Uns segons després, i potser perquè sospitava que bocaterrosa i tot jo podia veure alguna cosa —i sí que podia seguir veient d'esquitllada com l'atracador de la caixa s'afanyava a ensacar els paquets de bitllets— m'indicà que em tombés de cara al sostre, cosa que em vaig apressar a fer. Això a més de reduir la meua incomoditat em permeté de veure'l, llavors, naturalment, a través del primer terme del revòlver amb què m'apuntava, ara, al front. Anava encaputxat, i de sota la caputxa li sortien unes gotes de suor que li regalimaven coll avall. La mà seguia tremolant-li cada cop més i en els seus ulls, que anaven inquietos d'una banda a l'altra i que de tant en tant es deturaven en els meus, s'hi reflectia una excitació nerviosa tant o més intensa que la que jo patia. Això em feia témer el pitjor: que a l'atracador se li disparés el revòlver. La meua mort fóra instantània, per descomptat. I moriria de debò, no pas com

es mor en un malson. Experimentava una sensació d'angoixa indescriptible i alhora una determinada necessitat fisiològica —ja m'enteneu— que m'esforçava a retenir. Podia morir, doncs, d'un moment a l'altre, cosa que només depenia de la maduresa emocional de l'home que tenia al davant, o qui sap si de l'incident més imprevisible. Morir així, de cop, d'un tret al front en una situació com aquella em semblava una manera estúpida de morir. Però, fet i fet, fóra morir, no veure mai més els de casa, ni la noia del quart segona, ni el raig de sol que entrava cada matí de biaix per la finestra del fons; morir veient un revòlver encastat al meu front, i darrera el revòlver, l'encaputxat odiós, abominable, tant o més neguitós que jo, suant d'angúnia, tremolant de por, amb aquells ulls —dos ulls per tot rostre— que no paraven de moure's i que quan s'aturaven per fixar-se en mi ho feien amb una profunditat tan estranya que no crec que arribi mai a explicar-me-la plausiblement.

Tot plegat m'anava resultant insuportable i no descartava que d'un moment a l'altre pogués agafar-me un atac d'histerisme. Tanmateix, encara tenia esma de pensar que una angoixa semblant era la que devien sentir en els darrers moments els moribunds que conserven un cert grau de lucidesa. I no em sé avenir encara avui que es puguin pensar i sentir tantes coses en tan pocs minuts. És —com ho diré?— com si estiguéssiu veient una pel·lícula projectada acceleradament. I haig de confessar ara una cosa: tant se me'n donava que en aquells moments l'atracador que hi havia a la caixa estigués ensacant els deu o dotze milions que hi devia haver; més aviat, si és que haig de ser del tot sincer, desitjava que enllestís la feina de la manera més ràpida i reeixida, i que s'acabés d'una vegada aquella situació per a mi ja irresistible.

No sé ni m'he preocupat de saber si algú va avisar la policia. Però el cas és que, de sobte, va semblar-me sentir les sirenes dels seus cotxes. Constatar-ho i veure que els atracadors desapareixien com si volessin fou tot u. Quasi al mateix temps van sentir-se grans crits i alguns trets al carrer. Els qui érem dintre l'oficina romanguérem quiets, enmig d'un gran silenci, ajaguts al terra i —almenys jo— sense gosar ni respirar. Va ser en el moment en què vaig veure entrar la policia quan em vaig aixecar, i talment impulsat per un poderós ressort vaig llançar-me al carrer com un esperitat. ¿Com no se'm va acudir que se'm podia confondre amb un atracador i rebre una ràfega de metrallera? No ho sé pas, però ho vaig fer, i vaig sortir al carrer. Allí, a pocs passos de l'entrada principal del Banc hi havia un grup de persones formant rotllana a l'entorn d'un home estès a terra, al mig d'un pas zebra precisament repintat el dia abans d'un groc molt viu. M'hi vaig aturar. Era el cos sense vida de l'atracador que durant uns minuts inacabables m'havia estat apuntant al cap amb el revòlver que encara duia a la mà. Al costat esquerre del pit, la seva caçadora beix apareixia foradada per dos impactes de bala, i a terra començava a formar-s'hi un bassalet de sang. Hom li havia tret ja la caputxa. Tenia la boca entreoberta i lleugerament torçada, com una ganyota a mig fer, i els ulls clars, oberts de bat a bat, com si contemplés admirat per primera vegada el blau del cel. No devia tenir pas gaire més de disset anys. Els seus cabells eren rossos. Com els del meu fill que, per cert, aquells dies maldava per fer compatibles la seva gran afició discotequera amb l'aprovació del COU.

De cop i volta, barroerament i com embogit, vaig obrir-me pas entre aquell grup que s'anava engrandint per moments i em vaig tornar a posar a córrer amb totes les meves forces carrer enllà, amb una idea fixa: seguir fugint i arribar a casa. Corria sortejant temeràriament els cotxes, topant amb els vianants que al seu torn, irats, m'increpaven i insultaven. Però jo seguia corrent, sense parar. Tanmateix, aviat vaig començar a experimentar una creixent sensació d'ofec, un segament cada cop més acusat de cames, un sentir-me els batecs del cor com em retronysien al cervell. Vaig arribar just davant de casa, panteixant com ja es pot suposar, i allí, agafat als barrots de la porta de ferro, vaig vomitar l'esmorzar i després em vaig anar aclofant, aclofant, i vaig perdre del tot el coneixement.

JOAN BLANQUER

D'UNA CONVERSA AMB QUIM MONZÓ

Quim Monzó (Barcelona, 1952) ha fet de dibuixant d'histories, de saltataulells, de pintor de parets, de realitzador de pel·lícules dites alternatives, de dissenyador gràfic, de repòrter més o menys bèl·lic a Cambodja, Vietnam i Irlanda, de jugador d'hoquei patins, de venedor ambulat de cúpules de plàstic per a banyadors, de barber, de passavolant per les Amèriques, les Europes i les Àfriques, de pornògraf a preu fet, de guionista de films d'altri, de lletrista de cançons i de cuiner exòtic per als amics... Ara es dedica bàsicament a guanyar-se les garrofes treballant en tots els mitjans de comunicació, premsa, ràdio i televisió mentre prepara una novel·la que diu que no té temps d'escriure perquè no para d'escriure...

—Quim, ¿per què escrius?

—No ho sé. Un no es fa escriptor d'un dia per l'altre, sinó que t'hi vas trobant sense saber el perquè. De jove volia fer pintura i disseny, i de fet en vaig fer fins als 19 anys. Alhora que feia dibuixos, també escrivia contes i articles, i sense saber per què, em vaig trobar publicant-los, i com que van tenir un cert èxit, vaig continuar dedicant-me a això.

—¿Quines coses t'han portat a fer d'escriptor?

—Les ganes d'escriure. M'ho passo molt bé escrivint articles o contes. Per fer-los, segueixo uns horaris molt concrets que depenen de l'època de l'any. Ara porto una vida molt sana, no com la d'anys enrera. Em llevo a quarts de nou del matí. A les nou porto el meu fill a l'escola, i després vaig a esmorzar al bar amb sis o set diaris. Quan els he acabat de llegir, em poso a escriure set o vuit hores seguides.

—Per escriure, ¿t'inspires en alguna cosa?

—La inspiració és una cosa que no existeix, només hi ha el treball. És com si anessis a un fuster i li diguessis: «Vostè per fer aquesta taula s'inspira en alguna cosa?» Home, s'inspira en totes les taules que ha vist o que ha fet. Jo m'inspiro en la vida i en el treball constant. La inspiració no és una cosa que baixi del cel. Per fer la feina que desitges has de treballar vuit o deu hores diàries.

—I quan escrius, ¿què és el que voldries transmetre al lector?

—Res. Igual que un fuster que quan fa una taula no vol transmetre res, només fer un objecte que serveixi per a alguna cosa. Una novel·la és una novel·la i res més. El que transmeto és un producte ben acabat. Jo em baso en la vida perquè en el fons tot és autobiogràfic. Per altra banda, no sé distingir entre humor i ironia. Crec que una novel·la perquè funcioni ha de ser divertida, hi ha d'haver humor. A *Madame Bovary*, per exemple, hi ha humor. *El procés*, de Kafka, sense humor seria un drama. Aquestes novel·les que alguns pedants diuen que tenen «missatge», si no tenen humor, d'aquí a deu anys no s'aguantaran. Sense un mínim d'humor no hi ha obra d'art.

—A *La magnitud de la tragèdia* tots els personatges tenen un nom compost, ¿per què?

—Perquè quan escrius una novel·la pots arribar al perill de creure't tu mateix que tot el que dius és cert, que els personatges són tots de carn i ossos, veritables. Això al segle XIX es podia creure, però ara tal com va el món ja no s'aguenta. Quan un novel·lista del segle XX vol fer una novel·la psicològica, el que fa és una novel·la avorrida que no t'arribes a creure. Una novel·la ha de ser una cosa tan divertida com un videojoc, per exemple. Per això els meus personatges són plans. No te'ls acabes de creure. D'aquí ve que els noms dels personatges siguin tots compostos i gens freqüents, com Ramon-Maria, Anna-Francesca, Ignasi-Xavier, Maria-Eugènia, Maria-Brígida... A *Benzina* tots tenien un nom que començava per H: Heribert, Humbert, Helena, Hildegarda, Herundina, Hilari... Vull que el lector s'adoni que tot és fals, que tot és una mentida, que la novel·la no vol tenir «missatge».

—De tots els llibres que has escrit, ¿quins són els que t'han deixat més satisfet?

—Els dos primers són una porqueria, el tercer *Self-service*, el fotria a la bassa. Del quart, *Uf, va dir ell*, en salvaria la meitat. Els que més m'agraden són els últims, *Benzina*, *La magnitud de la tragèdia*, *El perquè de tot plegat*. És curiós que aquest últim no agradi gaire als joves, i que prefereixin, l'*Uf*, quan per mi és a l'inrevés.

—És que molta gent troba els teus llibres freds, sense sentiments...

—El terreny dels sentiments afectius és molt perillós. A mi no m'agrada gens tractar d'aquests temes i crec que no és necessari. En una novel·la n'hi pot haver o no. *La magnitud* és plena de sentiments, però falsos...

—Després de l'últim recull de contes que has escrit, *El perquè de tot plegat*, tens alguna cosa nova en projecte?

—Fa anys que tinc una novel·la començada que hauria d'haver acabat abans d'*El perquè*, però no vaig tenir temps de fer-la. No tinc temps ni per respirar. Tinc la tele, la ràdio, els articles als diaris. Necessito pasta. No tinc temps d'escriure perquè no paro d'escriure. Necessitaria un any sabàtic. El 96 farà vint anys que vaig publicar el meu primer llibre i en aquest temps n'he escrit deu o dotze, que és molt. Un bon escriptor no pot pretendre escriure un llibre cada any, a menys que vulgui cremar-se, perquè vulguis que no, sempre escrius la mateixa història. Necessites temps per canviar d'idees.

—¿I què en penses dels crítics?

—Els crítics no existeixen, el que hi ha són ressenyadors de llibres, molts dels quals es limiten a escriure en el seu diari el que llegeixen a la solapa o les cobertes del llibre. En el fons hi ha una guerra entre escriptors i crítics. És com si a un fanal li expliquessis quina opinió té dels gossos. La resposta seria negativa, perquè els gossos són uns animals que se't vénen a pixar a sobre. Doncs els crítics igual, tu els has de putejar tant com puguis.

—Quan tens escrit un llibre a l'ordinador, dius que l'esborres i el tornes a escriure dues o tres vegades. ¿Per què?

—Perquè escriure a l'ordinador és molt perillós ja que no t'obliga a esforçar-te com caldria. Jo abans escrivia a mà i després ho picava a màquina. I quan el tenia escrit ho estripava i ho tornava a escriure. Així fins a quatre o cinc vegades. Aquesta és l'única manera d'escriure bé. La gent es pensa que el meu estil és molt espontani i és tot al contrari, està molt elaborat. Jo no escric igual que parlo. L'ordinador et fa ser gandul. Per això m'obliga a esborrar-ho tot i començar de nou fins que trobo que la frase m'agrada. Per fer una novel·la ben feta, l'has de reescriure moltes vegades.

—Alguns crítics diuen que les teves novel·les són innovadores perquè trenques amb l'esquema tòpic de planteig, nus i desenllaç...

—És mentida. Jo estic fart de tanta novel·la sense puntuació, o sense argument, o amb constants anades i retorns, de tanta gent que fa el *gilipolles*, vaja. El que jo vull fer és una novel·la ben escrita que expliqui una història lineal que tothom pugui entendre.

—¿Què faries perquè la gent llegís més?

—Jo no diria a ningú que llegís res. El millor és mirar la tele. Llegir és una cosa que si li agafes el gust, és extraordinària, però que no es pot imposar. A mi, quan era petit, a l'escola no m'obligaven a llegir. És més, si et veien amb algun llibre sota el braç en lloc de *El Mundo Deportivo*, com tothom, es pensaven que eres un maricó. Per això vaig començar a llegir, perquè era una cosa prohibida. La lectura, per fer-la atractiva s'hauria de prohibir, com el tabac o les drogues. Per altra banda la televisió és l'art central de finals del segle xx. És un mitjà de comunicació extraordinari, cosa que no impedeix que es facin programes que siguin una porqueria, però també hi ha llibres dolentíssims, o pintures, o programes de ràdio. El mitjà s'ha de destriar del contingut d'alguns programes. La literatura també és un mitjà extraordinari. Jo la definiria com històries ficades en llibres. Tothom en podria fer.

EL CONTE

mitja tarda l'home s'asseu a l'escriptori, agafa un full de paper blanc, el fica a la màquina i comença a escriure. La frase inicial li surt de seguida. La segona també. Entre la segona i la tercera dubta uns segons.

Omple una pàgina, treu el full del carro de la màquina i el deixa a un costat, amb la cara en blanc cap a dalt. A aquest primer full n'hi afegeix un altre, i després un altre. De tant en tant rellegeix el que escriu, ratlla paraules, en canvia l'ordre dins de les frases, elimina paràgrafs, llença fulls sencers a la paperera. De cop, enretira la màquina, agafa tot el munt de fulls escrits, el gira del dret i amb un bolígraf ratlla, canvia, afegeix, suprimeix. Col·loca el munt de fulls corregits a la dreta, torna a acostar-se la màquina i reescriu la història de dalt a baix. En acabat, torna a corregir-la a mà i a reescriure-la a màquina. A nit ja entrada ho rellegeix per enèsima vegada. És un conte. Li agrada molt. Tant, que plora d'alegria. És feliç. Potser és el millor conte que mai hagi escrit. El troba gairebé perfecte. Gairebé, perquè li falta el títol. Quan trobi el títol escaient serà un conte immillorable. Rumia quin posar-hi. Se n'hi acut un. L'escriu en un full de paper, a veure què li sembla. No funciona del tot. Ben mirat, no funciona gens. El ratlla. En pensa un altre. Quan el rellegeix també el ratlla.

Tots els títols que se li acuden li destrossen el conte: o són obvis o bé fan caure la història en un surrealisme que en trenca la senzillesa. O bé són atzagaiades que l'hi esguerren. Un moment, pensa a posar-li *Sense títol*, però això encara ho espatlla més. Pensa també en la possibilitat de realment no posar-ne, de títol, i deixar en blanc l'espai que s'hi reserva. Però aquesta solució és la pitjor de totes: potser hi ha algun conte que no necessiti títol, però no és pas aquest; aquest en necessita un de ben precís: el títol que faria que deixés de ser un conte gairebé perfecte per convertir-se en un conte perfecte del tot: el millor que mai hagi escrit.

A l'alba, es dóna per vençut: no hi ha cap títol prou perfecte per aquell conte tan perfecte que cap títol no li és prou bo, cosa que impedeix que sigui perfecte del tot. Resignat (i sabent que no pot fer altra cosa) agafa els fulls on ha escrit el conte, els estripa per la meitat i estripa aquesta meitat per la meitat; i així successivament fins a fer-ne miques.

QUIM MONZÓ

(Extret de *El perquè de tot plegat*
Quaderns Crema, Barcelona, 1992, pàgs. 167-169)

EL FONS D'ART MUNICIPAL

Pere Marra (1920-1973), *Santiga*, oli i cera sobre fusta, 125 × 170 (sense data)

De l'11 al 19 de març d'enguany, i a la Nau de la plaça Major, els castellarencs van poder veure per primera vegada l'exposició conjunta de la majoria d'obra artística que constitueix el Fons d'Art Municipal, un patrimoni cultural de primer ordre que es va formant a poc a poc, i que és una bona representació del bon fer dels nostres artistes.

Unes 2.400 persones van visitar l'exposició, majoritàriament amb complaença, confiant que aquesta iniciativa tingui continuïtat. Cal destacar la presència entre el públic de molts artistes locals i també d'una notable representació dels alumnes de les escoles de la vila.

L'exposició constava de 60 peces, disposades perimetralment a l'entorn de tota la sala. A la part central hi havia un prisma amb quatre de les obres de major dimensió de què consta el Fons d'Art. També a la part central hi havia diversos mòduls que contenien ceràmiques i detalls ornamentals. Les obres col·locades en els plafons intentaven agrupar els artistes segons les seves tècniques i temàtiques.

El Fons d'Art Municipal es nodreix de l'adquisició directa d'obres dels artistes locals. Altres provenen de les exposicions que es fan a l'Ateneu, també de cessions i donacions i algunes dels antics concursos de pintura ràpida.

Podríem datar l'inici d'aquest fons artístic l'any 1966, quan l'alcalde Llorenç Casas va encarregar als artistes Alfons Gubern, Raimon Roca i Lluís Valls Areny tres murals per al saló de plens de l'antic ajuntament del carrer Major.

OBRA PROCEDENT D'ADQUISICIÓ DIRECTA

En el mateix any 1966, Alfons Gubern va pintar el quadre *Garberes del Pla de la Bruguera*, 162 x 92, o.s.f., en blanc i negre, que seria la primera obra adquirida per l'Ajuntament i destinada al seu incipient fons d'art.

Seguirien, i sense precisar la data cronològica de la seva adquisició:

PERE MARRA, *Santiga*, oli sobre fusta (o.s.f.), 125 x 170 (sense data).

LLUÍS VALLS ARENY, *Plaça Major*, oli sobre tela (o.s.t.) 139 x 89, (1956), *Cases del carrer de Sant Sebastià*, o.s.t., 130 x 89, (1968) i *Can Padró*, o.s.t. 132 x 198 (1950 i 1990).

RAIMON ROCA, *Mas Pedro*, o.s.t. 89 x 116 (1991). Provenent del cafè de l'Ateneu, s'ha restaurat, a ple-

na satisfacció de l'autor, el gran mural de 200 x 350 pintat l'any 1953 i que reflecteix un aplec a can Casamada.

XAVIER CABA, *Castellar del Vallès*, o.s.t. 99 x 146 (1988).

CARLES CAMPDERRÓS, *Racons de Castellar* (1979), repujats de metall.

ANTONI COSTA, *Contrast*, o.s.t. 81 x 65 (1988) i dibuix del Palau Tolrà, 30 x 43 (1993).

JOAN TORT, *Sant Pere d'Ullastre*, o.s.t. 54 x 65 (1988) i *El riu Ripoll*, o.s.f. 73 x 60 (1993).

MONTSERRAT RIBAS, *Figura*, 38 x 12 (1985).

PEPA BEOTAS, «*Arbre*», acrílic sobre fusta, 115 x 80 (1977) i «*Detall del Palau Tolrà*», acrílic sobre fusta, 80 x 100.

JOSEP BORRÀS (BORF), *Codonys*, o.s.t. 38 x 46 (1990).

FRANCESC DAVÍ, *La Mola* 30 x 43 (1992) i *El Castell*, 43 x 30 (1993), dibuixos a la ploma.

JOAN ANTONI GARCIA CALVENTUS, *Panoràmica amb vinya*, o.s.t. 74 x 92 (1988).

ESTEVE PRAT, *Parc de Colobriers*, o.s.f., 65 x 100 (1995).

OBRA PROCEDENT DE LES EXPOSICIONS A L'ATENEU

Els artistes que exposen a la sala municipal de l'Ateneu cedeixen al Fons d'Art Municipal una de les obres exposades, de comú acord amb la Regidoria de Cultura.

Des del 1992 constitueix l'aportació més constant per a aquest fons artístic.

Adjuntem la relació anual:

1992

JULI BOADELLA, *Gerro amb flors déco*, acrílic sobre fusta, 55 x 46.

SERGIO FORTES, *Natura tropical*, acrílic, 46 x 61.

ALFONS FREIRE, *Les flors de Botticelli*, aquarel·la sobre paper, 61 x 48.

JOAN MARTÍ, *Església de Castellar*, o.s.t., 54 x 65 i *El Castell, Castellar Vell i la Mola*, o.s.f., 65 x 92.

JOAN MUNDET, *El vol del barret*, o.s.t., 50 x 65.

GLÒRIA SEGALÀ, *Caedonia Japonica*, oli a l'espàtula, 27 x 35.

1993

ANTONI AMATE, *Port de Barcelona*, o.s.t., 55 × 46.
LLUÏSA CATENA, *Vegetació tropical*, tapís, 100 × 82.
MANUEL DURAN, *Figura amb flors*, o.s.t., 61 × 50.
XUAN FERRER, *Sense títol*, oli sobre paper, 50 × 40.
MARIA JESÚS LORENTE, *Ceràmica de Verdú amb magnòlies*, 70 × 50.
EUGÈNIA MARTÍN, *Gerro trencat*, ceràmica, 26 × 24.
JÚLIA RODRÍGUEZ, *Costa Brava*, pastel sobre paper, 49 × 61.
JOSEP SALES, *Torre Turull*, o.s.t., 38 × 55 i *Bodegó*, o.s.t., 46 × 55 (1994).
RAFAEL TORIBIO, *Camí d'Higuera de Arjona*, oli amb espàtula, 46 × 55.
MERCÈ TRABAL, *Gerro amb tapa*, ceràmica, 32 × 30.
DOMÈNEC TRIVIÑO, *Composició III*, tècnica mixta, 61 × 50 (1992) i *Terra endins*, oli i cartró sobre paper, 50 × 36 (1994).
JOAN URBANO, *Mimoses*, o.s.t., 46 × 38, i *Cavalls a la quadra*, o.s.t., 55 × 38 (1994).
CARME VIÑAS, *Paisatge*, aquarel·la, 35 × 27.

1994

ANNA AGUILAR, *Parc de Canyelles*, tridimensional, 35 × 24.
MARIA BAUZÀ, *Oliveres*, o.s.t., 41 × 33.
ANTONI COROMINAS, *Sa Riera*, o.s.t., 65 × 100.
FRANCESC FERRAZ, *Monistrol de Montserrat*, o.s.t., 38 × 55.
ANTONI GRAU, *Blau*, tècnica mixta sobre fusta, 100 × 135.
PATXO GIBERT, *Gat i fulles*, o.s.f., 81 × 65.
KWO WHEN-HSIU, *Impressió*, o.s.t., 41 × 24.

MÒNICA MONTES, *Ramon Casas*, guix sobre paper, 33 × 24.

ANNA M. NÚÑEZ, *Ginesta*, tapís, 135 × 72.

JOSEFINA SALLAS, *Cubell de flors seques i bolet*, 38 × 30.

JOSEP UBÀGULS, *Riu Bernasga*, o.s.t., 46 × 55.

JUAN ZOYO, *Tertúlia*, o.s.t., 65 × 100.

OBRA PROCEDENT DE PREMIS DE CONCURSOS DE PINTURA RÀPIDA

MANUEL DOBLAS, *Detall plaça i carrer Major* (1990), o.s.t., 65 × 81 i *Església* (1992), o.s.t., 100 × 81.

JULIO GARCÍA, *Firart '90*, o.s.t., 81 × 100 (1990).

PERE PICÓ, *Castellar Vell* (1990) i (1991), o.s.t., 55 × 46.

FRANCESC PUELL, *Castellar Vell* (1990) i (1991), aquarel·les, 46 × 61.

ANTONIO ROMERO, *Plaça Major* (1990) i *Camí del Brunet* (1992), o.s.t., 81 × 100.

JOSEP VILALTA, *Carrer Torras i carretera de Sentmenat* (1992), o.s.t., 65 × 100.

ROLDAN, *Escala de Sant Feliu del Racó*, o.s.f., 81 × 65 (sense data).

OBRA PROCEDENT DE DONACIÓ

JOSEP M. SERRA, *Panoràmica de Castellar des del camí de can Borrell* (1994), o.s.f., 122 × 192.

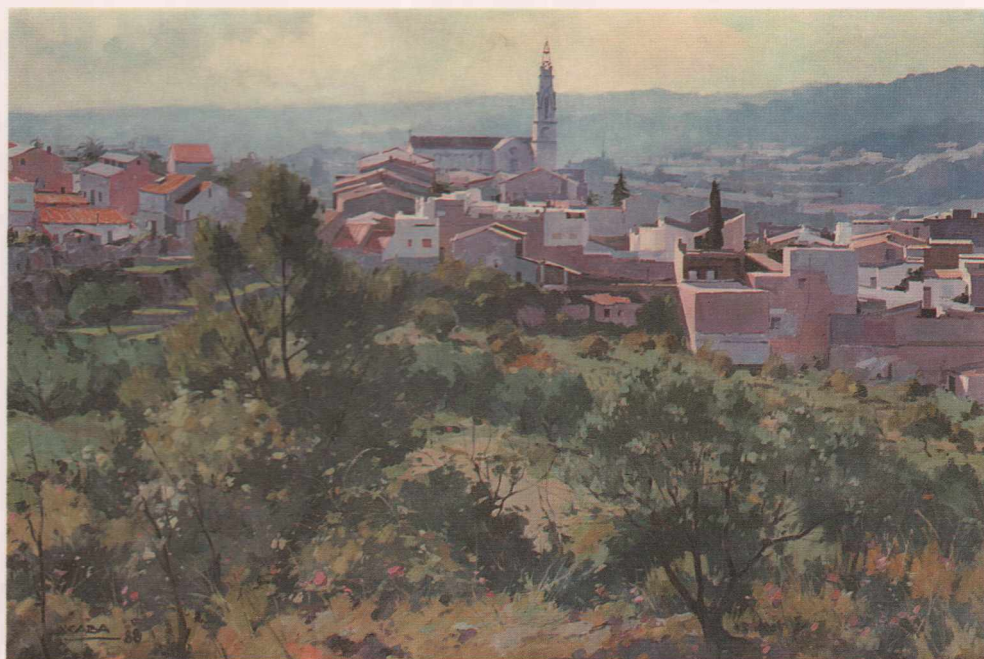
JOSEP UBASART

Raimon Roca, *Aplec de can Casamada*, oli sobre tela, 200 × 350 (1953)

Alfons Gubern (1916-1980), *Garberes del Pla de la Bruguera*, oli sobre fusta en blanc i negre, 92 × 162 (1966)

Xavier Caba, *Castellar del Vallès*, oli sobre tela, 99 × 146 (1988)

Lluís Valls Areny, *Can Padró*, oli sobre tela, 132 × 198
(1990, segons un estudi fet l'any 1950)

Antoni Costa, *Palau Tolrà*, dibuix, 30 × 43 (1993)

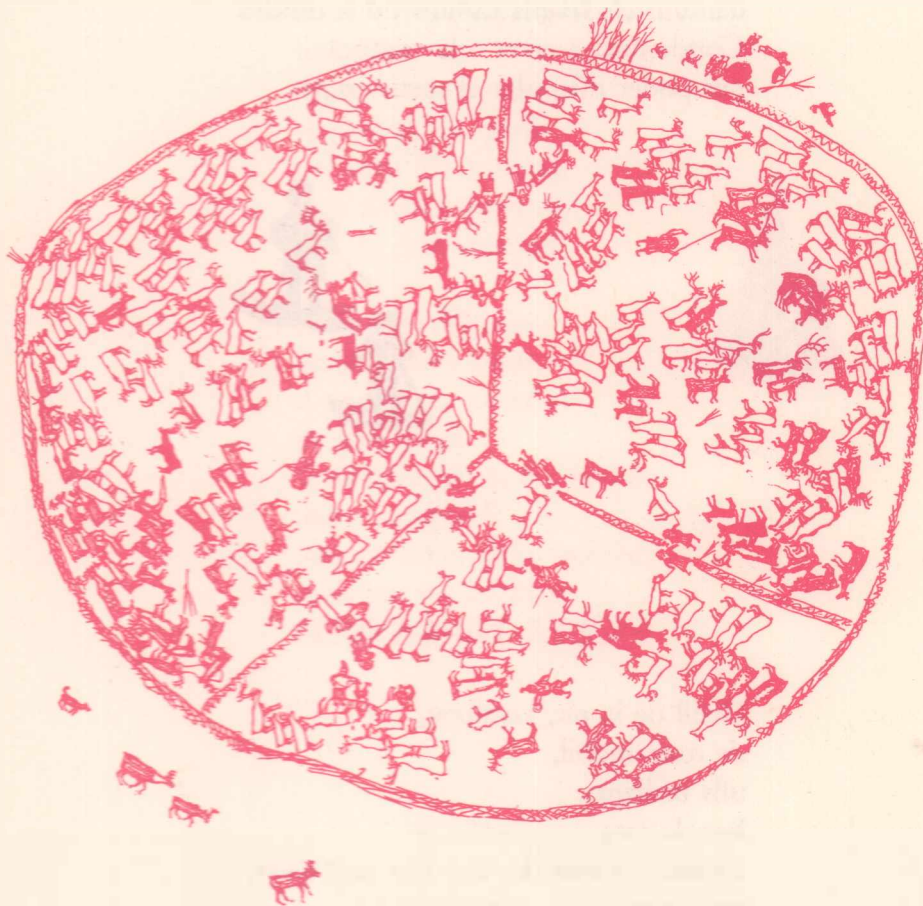
Francesc Daví, *Castell de Castellar*, dibuix a la ploma, 43 × 30 (1993)

Lluís Valls Areny, *Cases del carrer de Sant Sebastià*, oli sobre tela 89 × 130 (1968)

JOSEP RAMON BACH

CANTS DE LA LAPÒNIA

VIDA LAPONA

Oh, miserable de mi, home lapó, nòmada
damunt els fràgils camins de la tundra.
Condemnat a errar a la ventura
per poder dilapidar el meu temps.

OCELL DE LA NIT

Ocell de la nit, esvalotat,
de testa mòbil,
ulls brillants,
bec de rata,
esquena acanalada, esquena acanalada,
urpa penetrant, urpa punyent,
sobre la copa d'un pi, d'un arbre sec.
I les rates espïen, i les rates espïen...

NIN NON

Així bressolo
el meu fill, perquè s'adormi,
no ploris, no!
Quan el pare torni,
et portarà els ocells
i el meu fill menjarà,
carn d'ocell menjarà,
ulls de peix menjarà.

No ploris fill meu,
quan el pare torni,
si encara no ha mort
de tant beure.

Tornarà aviat, ja ho veuràs,
sense cap perill,
tornarà aviat, ja ho veuràs,
si encara no ha mort
de tant beure.

CANT DE L'ÓS

Desperta't, germà,
el sol ja brilla a les muntanyes,
les formigues ja pul·lulen pel tronc dels arbres,
i les veus dels ocells ja ressonen a les orelles;
les dones feinegen amb les xarxes,
els homes aparien les xalupes
i els més petits s'apressen a jugar amb els arcs.

DE LA BONDAT DEL REN MASCLE

Ara començo a lloar
la força i la noblesa dels rens mascles.
Els rens mascles d'Anar
són un sac d'herba;
quan la neu els arriba als turmells,
als peus s'hi posen els esquís.
Els rens mascles de Koltta,
quan la neu els arriba als genolls,
aleshores sí que corren lleugers.

LAMENT

Ploro de melangia pels rens de les muntanyes,
que inútilment les meves orelles senten des d'aquesta solitària tenda.

Més, ai, no m'ha estat concedit d'enfilar-me als turons, ni baixar-los,
ni veure els meus ramats de rens, sinó com a punts blancs.

Com trobar-m'hi bé a casa, com aconseguir-ho,
quan no puc ni munyir el meu ramat,
i he de beure'm la llet de les vaques de l'estable?

Ai de mi! Si els fets són com els conto, he de resignar-m'hi;
no puc pujar mai més als turons, a les meves muntanyes, amb el ramat de rens.

COR ARDENT

Lluny se n'ha anat
el meu cor ardent.
Camino solitari
amb els records del passat.
Què se n'ha fet
del meu antic amor?
La seva fesomia avui la recordo,
quan encara no ha acabat el viatge,
quan erro per tota la Lapònia
a la riba del mar immens.

Variant

Camino errant
amb els records:
què se n'ha fet,
què se n'ha fet
del meu amor?
Lluny se n'ha anat
el meu cor ardent,
on se n'ha anat
el meu cor ardent?

KULNASATZ, LA MEVA JOVE REN

Kulnasatz, la meva jove ren,
ara és la millor hora per anar-se'n.
Cap a l'est junts ens dirigim,
els grans pantans travessem,
entonem cançons d'amor?
No ens entretenguis, Gaigavarri!
Salut a tu, Geallojavri!
Molts dels meus pensaments
recorren els fiords de Gaiga.
Corre més de pressa, la meva jove ren,
que ben aviat pugui trobar-la:
ja que la sort l'ha fet meva,
per a mi ha estat creada.
Com m'hi abalançaria
si de sobte veiés
el meu amor.
Kulnasatz, la meva jove ren,
mira si veus els seus ulls!

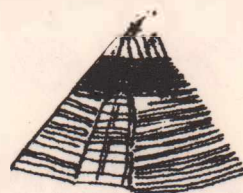

CANTS DE LA LAPÒNIA

Aquests *Cants de la Lapònia*, que avui us oferim en versió lliure i recreada, són l'expressió anònima d'una cultura i una llengua que fonamenten la seva vida solitària en les empremtes de l'instint, en la saviesa primigènia, en la malenconia d'una existència obstinada i fronterera... Una cultura, que precisament esdevé actual per la voluntat manifesta d'accentuar la seva continuïtat com a poble. Perquè ha hagut d'assumir també la part de l'angoixa universal que avui tenalla el món contemporani.

Aquests cants, doncs, són un crit, quasi un lament, singularíssim, que l'Europa d'avui oblida en els marges glaçats del seu nord boreal i remot. Potser, per aquesta mateixa raó, la seva desgràcia serà la seva sort.

Sala d'Exposicions **WATTS·ART**

Sant Pere d'Ullastre, 9 - CASTELLAR DEL VALLÈS

DEL 8 AL 30 DE
JULIOL DE 1995

*Col·lectiva de pintors
d'ahir, d'avui i de sempre*

HORARI DE VISITES: Feiners, de dos quarts de 7 a les 9 del vespre
Festius, de 12 a 2 del migdia i de dos quarts de 7 a les 9 del vespre

Ruscuet

Artilletres - Núm. 19 - Any IX - Castellar del Vallès, juny de 1995
Edita: Artilletres. Av. de Josep M. Valls, 35. Dipòsit legal: B. 14.427-1986
Fotocomposició i impressió: Castellargraf, S. L. Puig de la Creu, 3
Portada: Juli Boadella, acrílic sobre paper, 28 x 42 (1994)
Preu de subscripció any 1995: 1.700 pessetes
Els articles publicats a *Artilletres* expressen solament l'opinió dels seus autors

La cultura es mereix el nostre màxim interès

Potenciar la cultura és potenciar la creativitat,
la convivència, el progrés i tot allò que enriqueix
una societat moderna i avançada.
Al Banc Sabadell, la cultura ens mereix el
màxim interès.

Banc Sabadell

